

ЖИРОВА Тетяна
*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інженерії
програмного забезпечення та кібербезпеки,
Державного торговельно-економічного університету*

КОТЕНКО Наталія
*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інженерії
програмного забезпечення та кібербезпеки,
Державного торговельно-економічного університету*

ДІАГНОСТИКА КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІТ-ФАХІВЦІВ У КУРСІ «UI/UX DESIGN IN ENGLISH»

Умови цифрової трансформації вищої освіти, посилення компетентнісного підходу та актуалізація ідей сталого розвитку підвищують вимоги до оцінювання результатів професійної підготовки майбутніх ІТ-фахівців. Традиційний контроль, зорієнтований переважно на перевірку знань і окремих умінь, не дає змоги повноцінно зафіксувати сформованість тих компонентів професійної компетентності, які визначають готовність до реальної фахової діяльності: здатність аналізувати потреби користувача, проектувати цифрові рішення, професійно комунікувати, працювати із зворотним зв'язком, урахувати доступність і етичні наслідки проектних рішень.

Особливо виразно ця проблема виявляється у підготовці ІТ-фахівців, для яких якість цифрового продукту визначається не лише технічною коректністю, а й user-centered логікою, accessibility, прозорістю інтерфейсу та відповідальністю дизайну. Дисципліна «UI/UX Design in English» є придатним локальним середовищем для педагогічної діагностики, оскільки інтегрує UX-дослідження, проектування, англomовну професійну комунікацію, accessibility testing та ethical design. Водночас питання цілісного добору діагностичного інструментарію в межах конкретної дисципліни ще не одержало належного теоретичного опрацювання [4; 5; 6].

Теоретично обґрунтувати діагностичний інструментарій оцінювання компонентів професійної компетентності майбутніх ІТ-фахівців у курсі «UI/UX Design in English».

Завдання дослідження полягають в уточненні наукових підходів до компетентнісного оцінювання у вищій освіті, визначенні компонентів професійної компетентності, релевантних змісту курсу «UI/UX Design in English», окресленні критеріїв, показників та інструментів їх діагностики, а також у висвітленні практичної реалізації оцінювання через теми дисципліни, лабораторні роботи та форми підсумкового контролю.

Компетентнісно орієнтоване оцінювання у вищій освіті пов'язують із переходом від фіксації знань до оцінювання здатності діяти в професійно наближених ситуаціях. Нині є низка науковців які розглядають це питання, розглянемо підходи деякого з них. Так, D. Alt, L. Naamati-Schneider, D. J. N. Weishut доводять зв'язок між competency-based learning, formative assessment

feedback та розвитком soft skills [1]. E. Cano, L. Lluch, M. Grané, A. Remesal підкреслюють потребу узгодження результатів навчання, форм контролю та реальних професійних дій здобувача [2]. D. Carless, D. Boud обґрунтовують важливість feedback literacy як здатності студента сприймати, інтерпретувати й використовувати зворотний зв'язок для вдосконалення власної діяльності [3].

Не менш важливими є дослідження, присвячені прозорості критеріїв та якості цифрового середовища. A. Jönsson розглядає рубрики як інструмент прозорого критеріального оцінювання складних навчальних продуктів [4]. K. Vlasenko та співавт. акцентують значення usability як критерію якості цифрових освітніх ресурсів [5]. Водночас попереднє дослідження щодо впровадження англійських освітніх компонентів у підготовку майбутніх IT-фахівців підтвердило потенціал курсу «UI/UX Design in English» для поєднання фахової й англійської підготовки, але не конкретизувало структуру діагностичного інструментарію в межах цього курсу [6].

У межах тез дисципліни «UI/UX Design in English» розглядаємо як локальне діагностичне середовище, у якому поєднано фахову підготовку, англійську професійну комунікацію та практики формування оцінювання. Діагностичний інструментарій доцільно будувати за логікою: *компонент професійної компетентності* → *навчальна діяльність* → *інструмент оцінювання* → *показники результату*. На основі змісту дисципліни виокремлено чотири компоненти оцінювання: аналітико-проектувальний, комунікативний, етико-професійний та інклюзивно-орієнтований (табл. 1).

Таблиця 1.

Відповідність компонентів професійної компетентності майбутніх IT-фахівців темам, інструментам і показникам оцінювання в курсі «UI/UX Design in English»

Компоненти	Теми	Інструменти	Показники
Аналітико-проектувальний	бізнес-аналіз, UX research, інформаційна архітектура, прототипування;	аналіз лабораторних робіт, рубрика, захист проекту	коректність термінології, аргументація, інтерпретація фахової інформації
Комунікативний	усі передбачені програмою	усне опитування, презентація, формувальний зворотний зв'язок	коректність термінології, аргументація, інтерпретація фахової інформації
Етико-професійний	ethical design, кейси з privacy і dark patterns	кейс-аналіз, мініесе, обговорення	здатність виявляти етичний ризик, обґрунтовувати рішення, пояснювати професійну відповідальність
Інклюзивно-орієнтований	usability/accessibility testing, WCAG	accessibility checklist, аналіз продукту, захист рішень	виявлення бар'єрів доступності, коректність рекомендацій,

			орієнтація на різні групи користувачів
--	--	--	--

Аналітико-проектувальний компонент виявляється у здатності аналізувати потреби користувача і бізнесу, визначати pain points, будувати user journey, створювати інформаційну архітектуру, макети та прототипи. Комунікативний компонент охоплює володіння англійською професійною термінологією, вміння презентувати і захищати рішення. Етико-професійний компонент пов'язаний із розумінням privacy, dark patterns, user well-being та відповідальності дизайнера. Інклюзивно-орієнтований компонент відображає здатність застосовувати принципи accessibility і WCAG під час оцінювання та вдосконалення цифрового продукту.

Інструментальна частина діагностики має поєднувати тестування й опитування для перевірки когнітивної основи підготовки; аналіз продуктів навчальної діяльності для фіксації аналітико-проектувальних результатів; захист проекту для інтегрованого оцінювання практичного рішення й англійської професійної комунікації; рубрики та формувальний зворотний зв'язок для підтримки feedback literacy студентів [1; 3; 4]. Доцільно використовувати чотирирівневу шкалу інтерпретації результатів: високий, достатній, середній, початковий рівні.

Практична реалізація запропонованого підходу полягає в безпосередньому зв'язку інструментарію з програмою дисципліни. Лабораторні роботи забезпечують діагностику аналітико-проектувального компонента; англійські виступи, презентації та захисти робіт дають змогу оцінити комунікативний компонент; завдання з accessibility testing і кейси з ethical design уможливають оцінювання інклюзивно-орієнтованого та етико-професійного компонентів. Отже, діагностичний інструментарій набуває змістово прив'язаного й педагогічно обґрунтованого характеру.

Оцінювання результатів професійної підготовки майбутніх ІТ-фахівців у курсі «UI/UX Design in English» доцільно здійснювати не лише на рівні знань, а й на рівні аналітико-проектувального, комунікативного, етико-професійного та інклюзивно-орієнтованого компонентів професійної компетентності. Обґрунтований діагностичний інструментарій доцільно вибудовувати як систему взаємопов'язаних засобів: тестування, аналізу лабораторних робіт, рубрик, кейс-аналізу, accessibility checklist, захисту проекту та формувального зворотного зв'язку. Його практична цінність полягає в безпосередній прив'язці до тем курсу та конкретних видів діяльності студентів, що підвищує прозорість оцінювання, забезпечує його критеріальність і створює підґрунтя для більш об'єктивного визначення рівня сформованості окремих компонентів професійної компетентності майбутніх ІТ-фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Alt D., Naamati-Schneider L., Weishut D. J. N. Competency-based learning and formative assessment feedback as precursors of college students' soft skills acquisition. *Studies in Higher Education*. 2023. Vol. 48, No. 12. P. 1901–1917. DOI: 10.1080/03075079.2023.2217203.

2. Cano E., Lluch L., Grané M., Remesal A. Competency-Based Assessment Practices in Higher Education: Lessons from the Pandemics. *Trends in Higher Education*. 2023. Vol. 2, No. 1. P. 238–254. DOI: 10.3390/higheredu2010012. <https://www.mdpi.com/2813-4346/2/1/12>
3. Carless D., Boud D. The development of student feedback literacy: enabling uptake of feedback. *Assessment & Evaluation in Higher Education*. 2018. Vol. 43. P. 1315–1325. DOI: 10.1080/02602938.2018.1463354. https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02602938.2018.1463354?utm_source=chatgpt.com#d1e149
4. Jönsson A. Rubrics as a way of providing transparency in assessment. *Assessment & Evaluation in Higher Education*. 2014. Vol. 39, No. 7. P. 840–852. DOI: 10.1080/02602938.2013.875117. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02602938.2013.875117?utm_source=chatgpt.com
5. Vlasenko K. V., Volkov S. V., Lovianova I. V., Sitak I. V., Chumak O. O., Semerikov S. O., Bohdanova N. H. The Criteria of Usability Design for Educational Online Courses. In: *Proceedings of the 1st Symposium on Advances in Educational Technology*. 2022. Vol. 1. P. 461–470. DOI: 10.5220/0010925200003364.
6. Шевчук Л. Д., Котенко Н. О. Впровадження англomовних освітніх компонентів у підготовку майбутніх ІТ-фахівців в умовах глобалізації: досвід, ефективність та перспективи. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. DOI: 10.5281/zenodo.14996814

ЗАГОРОДНІЙ Роман

кандидат технічних наук,

доцент кафедри машинознавства та транспорту

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

КОКІТКО Володимир

аспірант кафедри машинознавства та транспорту

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА. СМАРТТЕХНОЛОГІЇ В ЕНЕРГЕТИЦІ»

Сучасний стан енергетичної галузі України характеризується високою динамікою змін, що зумовлює потребу у висококваліфікованих фахівцях, здатних працювати в умовах технологічних трансформацій і забезпечувати підготовку нових кадрів. Особливого значення набуває спеціальність «Професійна освіта (енергетика)», яка поєднує інженерну та педагогічну підготовку.

Метою роботи є аналіз особливостей підготовки студентів цієї спеціальності з урахуванням сучасних освітніх і галузевих вимог.

Підготовка майбутніх фахівців здійснюється на основі компетентнісного підходу, який передбачає формування інтегрованих компетентностей, що включають знання, уміння та практичні навички [1].